

Rusland både diplomatisk og militært, og det havde skabt betingelserne for at begge disse magter ville tillade Østrigs fjernelse fra Tyskland og Preussens triumf.

Halicz går grundigt til værks i sin behandling af de danske regerings politik i de skæbnesvangre år. Hele den sørgelige historie om vore nationalliberale politikeres fejlbedømmelse af landets situation og udlandets reaktioner bliver beskrevet på grundlag af diplomatiske og andre samtidige aktstykker. Hans egen vurdering af den danske politik forekommer på denne baggrund forbavsende mild, og man fornemmer en sympati med de danske beslutningstagere i en konflikt, der var så kompliceret »og bevidst forkludret af tyske jurister og politikere.« (s. 110)

Det er et stort og umådeligt fængslende værk, Emanuel Halicz har skrevet. Det vil være uundværligt ved ethvert fremtidigt arbejde med 1850'ernes og 60'ernes danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske historie.

Johs. Nielsen

Morten Meisner: *Grevinde Danner – en oprørske kvinde*. (Politikens Forlag, 1990). 238 s.

Bogen er smuk med grønt lærredsbind og fint papir. Smukke billeder. Man griber den med glæde og læser den med et par forbehold, Morten Meisner har lagt vægt på det historiske, mindre på det biografiske, og skal man være ond, er den en lille smule kedelig, men selvfølgelig: grevinde Danner og Frederik 7. var heller ikke så forfærdelig morsomme.

Det biografiske stof om grevinde Danner er åbenbart begrænset, men vi får gennemgået de indviklede forløb omkring Danmark-Slesvig-Holsten-

Tyskland og de utalige intriger i den hjemlige politik.

Louise Rasmussen, »Die Rasmussen«, som tyskerne kaldte hende, var ikke noget fint papir, født udenfor ægteskab og til sit held indført på Det kongelige Teaters balletskole igennem moderen, der en tid var pyntekone ved teatret.

Louise havde ikke noget kunstnerisk talent, men danseskolen gav hende holdning og mulighed for forbindelser. Hun fandt de to mænd, der blev afgørende for hendes videre skæbne: bogtrykker Carl Berling og kronprins Frederik, den senere Frederik 7.

Louise og Berling indledte et forhold, der på sin vis holdt livet ud. Han lærte hende kultur, hjalp hende til en modeforretning, da hun forlod balletten, og siden dannede de trekant med kronprinsen-kongen. Berling blev en af Frederik 7.'s mest indflydelsesrige rådgivere.

Louise ville gerne giftes med Berling, men hans familie sagde nej, hun havde ikke det bedste rygte. De fik et barn sammen, han kom i pleje og endte som voksen i England, hvor han blev godsejer. Og da Louise ikke kunne få sin elsker og sin elskede, satte hun alting ind på at få den kongelige ven, og han var mere end villig efter to mislykkede ægteskaber.

De blev altså gift, den 7-8-1850, hvor Frederik var blevet konge og ikke skulle spørge sin far til råds. Regeringen var imod, og der blev heller ikke givet officiel meddelelse om dette ægteskab, som var »til venstre side«. Først 6 år efter kom Louise, nu grevinde Danner i Hof- og statskalenderen, og megen modgang måtte hun døje i form af modvilje og forargelse, til tider direkte chikane.

Grevinden brød sig ikke om det fine rak og satsede derfor på Bonde-

vennerne, der støttede hende, formodentlig for at genere de konservative og de nationalliberale. Intrigerne blomstrede, og Berling-grevinde Danner var ikke sådan at komme om ved. De havde selv deres hyr med den vankelmødige og meget uligevægtige Frederik 7.

Et hæsligt kapitel er branden på Frederiksborg slot i 1859. Den kom fra en kamin, der brændte igennem gulvet, kongen ville ikke ofre en jernplade, og så skete ulykken, hvorunder Berling styrtede ned af en trappe og slog ryggen. »Jeg så guds finger«, ville min mor ha' sagt. Hun havde intet til overs for bogens hovedpersoner.

Frederik 7. døde i november 1863, og den meget velstillede grevinde Danner kunne nu leve for sig selv og sine mange penge og for det børnehjem, hun oprettede på Jægerspris.

Et rejseliv blev hendes adspredelse, og på en af disse rejser døde kammerherre Berling i 1870. Hun døde selv i 1874 og efterlod en formue til glæde for ubemidlede børn på Jægerspris slot.

Louise Danner var en djærv person, fast og med udstråling, grådig, selvsikker og med en god forstand, der ofte lod fornufte råd. Hun var utvivlsomt af den største betydning for Frederik 7., der rent ud sagt ikke burde ha' været Danmarks konge. Med al respekt for monarkiet, så må man stille krav til en regent.

Det vil naturligvis huskes, at grundloven blev indført under kong Frederik, og at han i sine bedste stunder var af betydning for mange danske, formodentlig for de mindre kritiske.

Morten Meisner har gjort et stor forarbejde, og han forklarer tydeligt de indre- og udenrigspolitiske forhold omkring grevinde Danner og hendes nærmeste.

Det virker lidt sært, at hun i første

del af bogen kaldes Louise og herefter Danner. Danner her og Danner der, det virker nedladende og unødvendigt.

En korrekturlæser har desværre overset, at fru Heiberg hed Johanne Luise og ikke Johanne Louise, som hun kaldes igennem hele bogen.

Man kunne ha' ønsket sig lidt mere om selve hovedpersonen, lidt større uddrag af hendes breve og dagbøger for eksempel. De mange historiske kendsgerninger er især knyttet til Frederik 7.

Ny Paludan-Müller

Niels-Henrik Topp: *Kryolitindustriens Historie 1847-1900, I-II*. (Kryolitselskabet Øresund A/S, 1990). 715 s.

Dette omfangsrige værk består af 307 siders tekst, som forfatteren har formuleret, ofte af ren forbindende art mellem de 213 siders direkte citater fra tidligere publikationer og arkivalier. Noterne fylder 114 sider, bilagene 37 og der er 44 nummererede blanke sider. Det store sideantal skyldes også, at siderne er maskinskrevet tekst med dobbelt linieafstand med rigelig margen. Som en fremstilling af kryolitindustriens historie syner værket således mere end det er. Det er snarere en fremlæggelse af materialet i kronologisk orden, iblandet omfattende citater fra tidligere fremstillinger og med forbindende tekst. I to appendices til slut gennemgår forfatteren på en kyndig måde de økonomiske beregninger for statens andel ved kryolitselskabets opløsning i efteråret 1985. Værket har ingen problemstilling ud over historikken, det har ingen vurderinger af kryolittens betydning for Grønland, Danmark eller dansk erhvervsliv. Det har heller ingen konklusion. Det er sikkert